

Aan

Staatssecretaris

Deadline: 19 september
2022

nota

Voortgang aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

TER BESLISSING

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team C

Opgesteld door

Datum

14 september 2022

Kenmerk

3435819-1035125-DMO

Uw kenmerk

Zaaknummer

1035125

Bijlage(n)

0

1. Aanleiding

- U heeft toegezegd de Tweede Kamer (jaarlijks) te informeren over de voortgang van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in de planningsbrief hoofdlijnen Wmo¹ eerder dit jaar. Samen met de minister voor Rechtsbescherming stuurt u bijgaande brief.
- In deze brief is tevens opgenomen hoe u invulling zult geven aan de motie van de leden Westerveld en Peters over de Verwijsindex Risicjongeren (VIR). De motie van de leden Westerveld (GL) en Peters (CDA) verzoekt de Verwijsindex als wettelijke verplichting uit de Jeugdwet te schrappen en indien gemeenten of regio's er nog wel gebruik van maken de privacy van de jeugdige bij het gebruik wettelijk te waarborgen.
- In deze nota wordt bij 'toelichting' expliciet ingegaan op de cijfers over adviesvragen en meldingen bij Veilig Thuis, naar aanleiding van het gesprek met u op 30 augustus over de campagne. Toen is afgesproken u te informeren over de trends in cijfers van Veilig Thuis. Daarna wordt de campagne waar nodig aangepast en weer aan u voorgelegd.

2. Geadviseerd besluit

Advies is in te stemmen met:

- Het versturen van bijgaande voortgangsbrief;
- En daarmee het besluit om de VIR als wettelijke verplichting uit de Jeugdwet te schrappen en daarmee de motie uit te voeren. Na uw akkoord op de brief wordt de gemeente Rotterdam apart geïnformeerd over deze beslissing.

3. Kernpunten

A. De brief algemeen:

- De brief geeft de jaarlijkse voortgang weer op het thema huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Dit is een aparte brief, omdat aparte acties lopen op dit thema op bijvoorbeeld het gebied van de meldcode, doorontwikkeling van Veilig Thuis, de vrouwenopvang en de verbinding tussen zorg en straf. In de brief wordt verder ingegaan op de samenhang met grotere programma's:

¹ [Mijlpalenplanning thema's hoofdlijnenbrief Wmo | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

- Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, voortbouwend op het afgesloten programma Geweld hoort nergens thuis;
- Samen tegen mensenhandel;
- Nationaal Actieprogramma tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld.
- De brief is opgebouwd langs de lijnen van het Programma Geweld hoort nergens thuis:
 - Eerder en beter in beeld;
 - Stoppen en duurzaam oplossen;
 - Specifieke doelgroepen.
- Daarnaast wordt aandacht gegeven aan monitoring en onderzoek en de stand van zaken op moties en toezeggingen wordt toegelicht. Er wordt ook een drietal onderzoeken als bijlagen meegestuurd naar aanleiding van uitwerking van moties.

Datum

14 september 2022

Kenmerk

3435819-1035125-DMO

B. Kernpunten in de brief over de VIR:

- In de Kamerbrief jeugd die voorafgaand aan het debat Jeugd van 18 mei jl. is verstuurd naar de Tweede Kamer, heeft u een update gegeven over de uitvoering van de motie.
- In het jeugddebate van 18 mei jl. is dit onderwerp niet besproken. Een besluit hoe verder te gaan met de VIR is echter nodig. Veldpartijen zijn in afwachting. Om een weloverwogen besluit te nemen bent u op 29 juni jl. in gesprek gegaan met een diverse afvaardiging van organisaties met daarin zowel de voor- als tegenstanders van de motie. De input uit dit gesprek en diverse overige gesprekken die gevoerd zijn met betrokken partijen vanuit VWS hebben er mede toe geleid het besluit te nemen de VIR te schrappen uit de Jeugdwet.
- Voor gemeenten die nu intensief gebruik maken van de VIR wordt de komende periode verder nagedacht over mogelijke methoden en maatregelen voor het versterken van het netwerk van professionals en het uitwisselen van gegevens met in achtname van de privacy van jeugdigen.
- In het najaar van 2022 wordt uitwerking gegeven aan een plan van aanpak dat samen met het veld wordt opgesteld, waarin activiteiten worden uitgewerkt gericht op methoden en maatregelen die bijdragen aan de doelstellingen van de VIR.

4. Toelichting

B. Specifiek voor de VIR:

- Het verdiepende onderzoek, *De VIR in beeld*, dat is uitgevoerd in 2021, toont aan dat sprake is van enig doelbereik van de VIR. Een groot deel van de onderzochte matches bereikt meldende professionals. 60% matchsignalen is opgevolgd waarbij professionals elkaar opzochten. Daarbij leiden respectievelijk 39%, 18% en 21% van deze matches tot meer inzicht, vroegtijdig afstemmen en inzetten en bijstellen van hulplannen.
- In onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd naar de VIR is echter niet duidelijk gebleken dat de VIR heeft bijgedragen aan betere hulp, zorg en bijsturing voor de jeugdigen.
- Het succes van de VIR staat of valt bij het gebruik binnen alle gemeenten. Dit is nu niet het geval. Cijfers uit 2021 tonen aan dat nog geen sprake is van de beoogde landelijke dekking: er zijn 25 van de 65 regionale

- convenantgebieden (en daarmee circa 100 gemeenten) van waaruit geen meldingen in de landelijke database zijn opgenomen.
- De bovenregionale functie kan hiermee niet ingevuld worden en juist deze functie kan niet op een andere manier, bijvoorbeeld door netwerksamenwerking binnen de regio, worden ingevuld.
 - Daarbij is ook de nodige kritiek geuit vanuit de cliëntenorganisaties zoals Balans en de Belangenvereniging Intensieve Kindzorg als het gaat om zorgen bij het waarborgen van de privacy van jeugdigen.
 - Om van de VIR een succes te maken is gezien de knelpunten een enorme investering nodig om gemeenten en meldende instanties te overtuigen.
 - Nu de opvattingen zo gepolariseerd zijn is het de verwachting dat ook na een eventuele doorontwikkeling van de VIR niet het benodigde draagvlak zal worden bereikt dat nodig is voor de effectiviteit van het instrument.
 - Daarbij ontbreekt nu de steun vanuit de Tweede Kamer om hier volop op in te zetten.
 - Er is niet één alomvattende methode waarmee alle doelen en functies van de VIR volledig worden afgevangen. Er zijn wel verschillende mogelijkheden die daaraan bijdragen zoals de verbeterde meldcode en lokale samenwerkingsverbanden.
 - In het najaar van 2022 wordt uitwerking gegeven aan een plan van aanpak dat samen met het veld wordt opgesteld, met activiteiten gericht op methoden en maatregelen die bijdragen aan de doelstellingen van de VIR. Onderdeel is het inventariseren van methoden die in de praktijk een bijdrage leveren aan het versterken van het netwerk van professionals die bij problematiek van jongeren betrokken zijn zodat professionals elkaar weten te vinden. Ander onderdeel is het inventariseren van de juridische mogelijkheden voor het uitwisselen van gegevens tussen professionals.

Datum

14 september 2022

Kenmerk

3435819-1035125-DMO

C. Ten aanzien van de campagne: trends in cijfers Veilig Thuis

- Op 30 augustus jl. is in een gesprek met u over de campagne advies vragen aan Veilig Thuis (VT) door omstanders, afgesproken u voorafgaand aan een aangepaste campagne nog cijfers over VT voor te leggen.
- Samen met het LNVT en CBS monitoren we halfjaarlijks onder meer hoeveel adviesvragen en meldingen Veilig Thuis ontvangt.
- De laatste jaren *stijgt het aantal adviesvragen en daalt het aantal meldingen*. De cijfers van 2020 tonen ten opzichte van het voorgaande jaar 2019 een stijging van adviesvragen (+ 14.000), en een lichte daling van meldingen (-5000). Dit zet zich voort in 2021: er zijn dan 8000 minder meldingen dan in 2020 terwijl er een toename van bijna 12.000 adviesvragen is.

Periode	Adviezen	Meldingen
1e halfjaar 2019	53.145	64.960
2e halfjaar 2019	54.540	66.730
1e halfjaar 2020	58.575	64.505
2e halfjaar 2020	63.475	62.910
1e halfjaar 2021	67.535	60.860
2e halfjaar 2021	66.370	58.325

- *De meeste meldingen worden direct na een veiligheidsbeoordeling overgedragen*. In het eerste halfjaar van 2021 is in 76 procent van deze casussen besloten tot een directe overdracht (naar het lokale veld, een reeds betrokken hulpverlenende instantie, een multidisciplinair team of

naar het cliëntsysteem zelf). In 11 procent is een dienst 'Onderzoek' gestart en in 16 procent een dienst 'Voorwaarden en Vervolg'.²

- *Er zijn weinig overdrachten van Veilig Thuis naar het justitie- en veiligheidsdomein.* In 0,5 procent van de in het eerste halfjaar 2021 afgesloten casussen waarin minstens één overdracht is geweest, is een overdracht naar de politie geweest. Dit percentage is gelijk gebleven ten opzichte van het eerste halfjaar 2020. In 0,9 procent was er een overdracht (verzoek tot onderzoek) aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Dit percentage is iets gestegen, in het eerste halfjaar 2020 was het 0,7 procent. Naast deze overdrachten aan politie en RvdK kunnen (sommige) betrokkenen van een dergelijke casus ook nog zijn overgedragen aan andere partijen.

Datum

14 september 2022

Kenmerk

3435819-1035125-DMO

a. Draagvlak politiek

T.a.v. de VIR

- De Tweede Kamer heeft in november 2021 met de breed aangenomen motie een duidelijke koers aangegeven over een instrument met uitgesproken voor- en tegenstanders.
- De volgende partijen hebben voor de motie gestemd: VVD, CDA, PvdA, SP, GroenLinks, PvdD, FVD, DENK, Groep Van Haga, JA21, SGP, Volt, BBB, BIJ1, Fractie den Haan en Omtzigt.
- D66, PVV en ChristenUnie hebben tegen de motie gestemd.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

T.a.v. de VIR

- Sinds de invoering van de VIR zijn er grote verschillen in het draagvlak tussen professionals en gemeenten en de mate waarin meldingen in de VIR worden gemaakt door meldingsbevoegde professionals. Het draagvlak is op dit moment onvoldoende om een landelijke wettelijke grondslag te rechtvaardigen.
- Verschillende veldpartijen uit het onderwijs en de zorg zien onvoldoende maatschappelijke waarde en delen zorgen over de effectiviteit van de VIR.
- Onder gemeenten is het draagvlak verdeeld. Er zijn regio's die de meerwaarde niet zien en die administratieve en financiële lasten ervaren en er zijn regio's die met veel succes gebruik maken van de VIR en ervoor pleiten het instrument door te ontwikkelen.
- Belangenverenigingen voor ouders en cliënten steunen de motie en zijn al langer kritisch over o.a. ten aanzien van de privacy en onterechte (automatische) meldingen in de VIR.
- Leveranciers van systemen voor de VIR wijzen op risico's bij het afschaffen en het bereiken van de doelen van de VIR bij afschaffing van een wettelijke verplichting. Met name vanwege het vervallen van unieke functies zoals de gezinsmatch en de verhuisberichten.
- Samen met de VNG wordt een communicatie over het besluit voorbereid.

c. Financiële en personele gevolgen

T.a.v. de VIR:

- CIBG: die met behulp van financiële ondersteuning van directie Jeugd (jaarlijks 9 ton) zorg draagt voor de uitvoering van het systeembeheer en de aanmeldingen van nieuwe partijen die worden aangesloten op de landelijke VIR. Met de afbouw van de VIR, zullen deze kosten verdwijnen.

² [Impactmonitor aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2021 \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl)

- Regionale leveranciers: naarmate minder gemeenten zijn aangesloten op de regionale/lokale VIR, zullen de inkomsten verminderen.
- Gemeenten: hebben onder andere kosten voor de leveranciers van de lokale VIR die de aansluiting met de landelijke VIR verzorgen. De kosten voor aansluitingen per leverancier verschillen flink. Dit kan leiden tot een besparing dan wel investering in een alternatief.

Datum

14 september 2022

Kenmerk

3435819-1035125-DMO

d. Juridische aspecten haalbaarheid

T.a.v. de VIR

- Het schrappen van de wettelijke verplichting én het in stand houden van een wettelijke mogelijkheid voor regio's die nog wel gebruik maken van de VIR is niet mogelijk, omdat niet langer onomstreden kan worden gesteld dat sprake is van een dringende maatschappelijke behoefte die de inbreuk op de privacy (via het registreren van persoonsgegevens in de VIR) noodzakelijk maakt.
- Voor het exact uitvoeren van de motie is overwogen de bestaande wettelijke verplichting te wijzigen naar een wettelijke bevoegdheid door middel van een kan-bepaling en hierover - voor besluitvorming over de invulling van de motie - een advies te vragen aan de AP. Een kan-bepaling stuit echter op vergelijkbare bezwaren als het behouden van de wettelijke verplichting. Het maatschappelijk draagvlak ontbreekt en de legitimiteit kan niet onomstreden worden vastgesteld. Dit heeft u toegelicht in de Kamerbrief. De inschatting is en was dat de AP negatief zou adviseren over een kan-bepaling en dat deze optie een onnodige vertraging van maanden zou betekenen. Gemeenten en uitvoerders vragen nu om duidelijkheid, mede vanwege het aangaan van nieuwe contracten. Om die reden is besloten om deze optie niet uit te voeren.
- Het schrappen van de wettelijke verplichtingen ten aanzien van de VIR wordt gerealiseerd via een wetstraject, activiteiten gericht op het verwijderen van gegevens uit de huidige systemen, de afbouw van de systemen en het beëindigen van (raam)contracten met softwareleveranciers.
- Daarnaast wordt een start gemaakt met activiteiten gericht op de overgangsperiode tot de wettelijke verplichting is afgeschaft. Het is van belang duidelijkheid te verschaffen aan alle betrokken partijen over rechten en plichten tijdens deze overgangsperiode.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

De Kamerbrief breed: JenV, VNG, LNVt, CSG, Intern: Jeugd en DMO.

T.a.v de VIR:

- Het besluit is voorafgaand aan de verzending van deze brief gedeeld met het CIBG.
- De IGJ is voorafgaand aan deze brief geïnformeerd over het besluit.
- Op uw verzoek wordt de gemeente Rotterdam voorafgaand aan de verzending van deze brief geïnformeerd (bij akkoord op de brief).
- De gemeenten en één van de grote systeemaanbieders worden op de dag van verzending geïnformeerd.

f. Gevolgen administratieve lasten

Of de afschaffing van de VIR leidt tot minder administratieve lasten voor professionals is niet onderzocht.

g. Toezeggingen
N.v.t.

h. Fraudetoets
N.v.t.

Datum

14 september 2022

Kenmerk

3435819-1035125-DMO

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt.